



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kubenovou v právní věci
žalobkyně: **Ing. L. K.**, nar., bytem, zastoupená Mgr. Evou
Kantoříkovou, advokátkou se sídlem Jaselská 14, 602 00 Brno

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08
Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 4. 2018, č. j. 515 830 372-315-JS

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádnému z účastníků se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

- 1. Včas podanou žalobou žalobkyně napadala rozhodnutí vydané ČSSZ pod č. j. 515830372-315-JS ze dne 9. 4. 2018, jímž částečně zamítla námitky žalobkyně proti

svému rozhodnutí č. j. R-11.8.2016-423/515830372 ze dne 11. 8. 2016, kterým byl žalobkyni přiznán starobní důchod.

2. Rozhodnutím ČSSZ č. j. 515830372-315-JS ze dne 9. 4. 2018 bylo na základě námitek žalobkyně změněno rozhodnutí ČSSZ č. j. R-11.8.2016-423/515 830 372 ze dne 11. 8. 2016, kterým byla žalobkyni přiznán starobní důchod. Napadeným rozhodnutím došlo k započtení dalších náhradních dob pojištění – doby péče o závislou osobu, a to v období od 6. 6. 2012 do 4. 12. 2013 a od 8. 12. 2013 do 30. 10. 2014.
3. ČSSZ však nevyloučila dobu, kdy žalobkyně pobírala náhradu starobního důchodu jako osoba s prokázaným českým původem, která do ČR přišla na pozvání vlády ČR, jak žalobkyně navrhovala ve svých námitkách. V této části tak ČSSZ námitkám žalobkyně nevyhověla.
4. Žalobkyni takto nebyla vyloučena doba, kdy již byla v důchodovém věku a pobírala náhradu důchodu, a to konkrétně období od 9. 2. 2011 do 6. 6. 2012 a doba od 4. 12. 2013 do 8. 12. 2013. Dochází tak ke zcela neodůvodněnému rozměňování výdělku žalobkyně.
5. Žalobkyni v době, kdy dosáhla důchodového věku, nevznikl z důvodu změny právní úpravy nárok na starobní důchod. S ohledem na skutečnost, že osob, kterým z důvodu změny právní úpravy (vypovězení dvoustranné smlouvy se SSSR) nevznikl nárok na důchod, bylo několik tisíc, byla tato věc řešena odstraňováním tvrdosti zákona.
6. Ministr práce a sociálních věcí, který částečně vyhověl žádosti žalobkyně o odstranění tvrdosti svým rozhodnutím ze dne 9. února 2011 (č. j. 2011/9539-71), v jeho odůvodnění uvedl, že žalobkyni jako osobě s prokázaným českým původem, která do ČR přišla na pozvání vlády ČR, má být přiznána opakující se peněžní částka starobního důchodu ve výši náhrady důchodu. Tuto náhradu žalobkyně pobírala až do 30. 10. 2014, kdy dne 1. 11. 2014 jí v důsledku změny právní úpravy nabytí platnosti Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečí (č. 57/2014 Sb. m.s., dále také jen „Smlouva“) vznikl nárok na starobní důchod.
7. Při stanovení výše starobního důchodu zahrnula ČSSZ do období rozhodného pro stanovení osobního vyměřovacího základu i doby, ve kterých již byla žalobkyně v důchodovém věku, pobírala náhradu důchodu a neměla tedy žádné příjmy, přičemž tyto doby nevyloučila. Jedná se období od 9. 2. 2011, resp. od 7. 5. 2011 do 6. 6. 2012 a dobu od 4. 12. 2013 do 8. 12. 2013. Tímto postupem ČSSZ byla žalobkyně poškozena, neboť se jí snížil osobní vyměřovací základ, a tím i výše starobního důchodu. Argumentace ČSSZ uvedená v rozhodnutí, podle které nemohla postupovat jinak, neboť okruh vyloučených dob je dán zákonem, neobstojí. Zákon o důchodovém pojištění vyjmenovává doby vyloučené doby situace, které z objektivních příčin brání pojištěnci výdělečné činnosti, přičemž jejich účelem a smyslem je zabránění tzv. rozmělnění průměru úhrnu ročních

vyměřovacích základů. Jednou z těchto situací je zcela logicky pobírání starobního důchodu. Žalobkyni byla na základě rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí přiznána peněžní částka dávky ve stáří, kterou v uvedenou dobu pobírala. Z výše uvedeného smyslu a účelu vyloučených dob a v situaci, které za ně zákon o důchodovém pojištění považuje, je nepochybné, že ČSSZ měla při stanovení výše osobního vyměřovacího základu žalobkyně podle ust. § 16 odst. 4 písm. b) zákona o důchodovém pojištění období od 9. 2. 2011 do 6. 6. 2012 a dobu od 4. 12. 2013 do 8. 12. 2013 vyloučit. Opačný postup, ryze formalistický, se nese v duchu upírání práva žalobkyně na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří zaručené Listinou základních práv a svobod.

8. V návaznosti na výše uvedené navrhovala žalobkyně, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí ČSSZ č. j. 515830372-315-JS ze dne 9. 4. 2018 a uložil ČSSZ, aby v dalším řízení vyloučila pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu období, kdy žalobkyně pobírala náhradu důchodu.
9. V písemném vyjádření k žalobě žalovaná nejprve věc zrekapitulovala a odkázala na stěžejní podklady, kterými byla od počátku při svém rozhodování vázána. Jedná se jednak o usnesení vlády České republiky ze dne 1. 11. 2006, č. 1248, k Postupu při dokončení přesídlení osob s prokázaným českým původem (krajanů) z Kazachstánu (dále jen „Usnesení“), jednak o Příkaz ministra č. 26/2007 ze dne 31. 8. 2007, včetně přílohy 1 označené jako „Pověření“ (dále jen „Příkaz ministra“).
10. Co se týká Usnesení, jeho bodem II. odst. 2 se ukládá ministru vnitra a informatiky ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem práce a sociálních věcí zabezpečit výplatu opakujících se finančních příspěvků podle bodu 4 přílohy tohoto usnesení. Podle bodu II. odst. 4 písm. b) Usnesení, se ukládá ministru financí v návrhu státního rozpočtu v kapitole Všeobecná pokladní správa každoročně od roku 2007 zajistit pro potřeby kapitoly 313 - Ministerstvo práce a sociálních věcí finanční prostředky na výplatu opakujících se finančních příspěvků podle bodu 4 přílohy tohoto usnesení.
11. Co se týká Příkazu ministra, tento byl vydán ve smyslu Usnesení, kterým byla stěžovatelka pověřena k poskytování opakujících se finančních prostředků, kdy konkrétní postup pro stěžovatelku je stanoven v Příloze 1 k citovanému Příkazu ministra, v jejímž čl. 7 - odst. 7 se uvádí: *„O poskytování náhrad vydává ČSSZ oznámení na základě žádosti podané oprávněnou osobou; ustanovení § 33 správního řádu (pozn. tj. o zastoupení na základě plné moci) platí i zde. Žádost o přiznání důchodu se přitom považuje i za žádost o příslušnou náhradu“.*
12. – v odst. 9 se uvádí: *„Proti oznámení není přípustný řádný ani mimořádný opravný prostředek ve správním řízení, ani žaloba ve správním soudnictví; přípustnost podnětu k postupu podle § 56 odst. 1 písm. b) a d) zákona o důchodovém pojištění nebo podle § 70 správního řádu tím není dotčena, jinak se na řízení o náhradách správní řád nevztahuje“.*

13. – v odst. 11 se uvádí: „Náhrady nejsou důchodem z českého důchodového pojištění. Náklady na jejich výplatu se hradí z finančních prostředků kapitoly Všeobecná pokladní správa určený na zabezpečení uprchlíků a přesídlenců.“
14. Není od věci zmínit i ust. § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb., podle něhož *Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí Českou správu sociálního zabezpečení*. Z uvedeného vyplývá, že Ministerstvo práce a sociálních věcí je řídicím orgánem stěžovatelky a tato je výkonným správním orgánem a její kompetence spočívá v jejím právu rozhodovat o právech a povinnostech účastníků řízení - pojištěnců, v zákonem vymezené oblasti, konkrétně se jedná o oblast důchodového pojištění. A je to rovněž pouze stěžovatelka, která je jedinečně odpovědná za věcnou správnost jí vydaných rozhodnutí, což se projevuje mj. i v tom, že Ministerstvo práce a sociálních věcí nedisponuje kompetencí přezkoumávat rozhodnutí o důchodových nárocích vydaných stěžovatelkou. Taková rozhodnutí jsou totiž přezkoumávána nejprve v rámci řízení o námitkách, které zavedl s účinností od 1. 1. 2010 zákon č. 479/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a některé další zákony, a posléze jsou tato námitková rozhodnutí přezkoumávána soudem za předpokladu, že je využita možnost podání žaloby v zákonné dvouměsíční lhůtě. Z uvedeného lze dovodit, že výkladová stanoviska Ministerstva práce a sociálních věcí mají více méně doporučující charakter. Je však něco zcela jiného, pokud Ministerstvo práce a sociálních věcí ad hoc stěžovatelce jistý postup nařídí. V takovém případě se již nehovoří o stanovisku výkladovém, ale jde o akt řízení. Takovéto speciální postavení Ministerstva práce a sociálních věcí je zakotveno v ust. § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., kdy se jedná o přezkoumávání zdravotního stavu pro účely přezkumného řízení soudního, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí svými komisemi přezkoumává zdravotní stav a pracovní schopnost pojištěnců ve věcech posouzení nároku na dávku důchodového pojištění podmíněné dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem. A právě o aktu řízení vycházející z postavení Ministerstva práce a sociálních věcí, se jedná i v předmětné věci, neboť výše citovanými předpisy byla stěžovatelka pověřena jasně daným postupem, od něhož neměla možnost se jakkoliv odchýlit.
15. Oznámením stěžovatelky ze dne 13. 4. 2011, č. j. 515830372/423 (dále jen „oznámení ze dne 13. 4. 2011“), byla účastníci přiznána opakovaná finanční částka nazvaná náhrada starobního důchodu, a to z toho důvodu, že patřila do okruhu osob, které do České republiky přicestovaly na vládní pozvání. Tento specifický postoj sebou přinesl další kroky v podobě finančního zajištění pro ty přistěhovalé osoby, které, byť dosáhly důchodového věku podle českých právních předpisů, nesplnily další zákonnou podmínku pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění, a to získání potřebné doby pojištění. Přesto však vznikla situace, kdy i s vědomím tohoto „handicapu“, bylo vládou České republiky uloženo Ministerstvu práce a sociálních věcí zabezpečit přesídlivší osoby v podobě opakujícího se finančního příspěvku. Zde využilo Ministerstvo práce a sociálních věcí svého řídicího postavení a jasně formulovanými kroky v Příkazu ministra pověřilo stěžovatelku k poskytování náhrady důchodu a náhrady k důchodu ve smyslu Ustanovení s tím, že o poskytování této náhrady stěžovatelka vydání oznámení, proti němuž není přípustný řádný ani mimořádný opravný prostředek ve správním

řízení, ani žaloba ve správním soudnictví. Tento pro stěžovatelku zavazující postup, má své logické odůvodnění, neboť nelze opomenout nevyvratitelný a mezi účastníky nesporný fakt, že účastníci nesplnili zákonné podmínky pro vzniku nároku na dávku důchodového pojištění podle českých právních předpisů, a proto bylo rozhodnuto, že získání potřebné doby pojištění v délce stanovené českými právními předpisy není podmínkou pro poskytování náhrady. Tou je buď dosažení důchodového věku ve smyslu zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) nebo vznik plné či částečné invalidity dle příslušných ustanovení zákona o důchodovém pojištění, či ovdovění po oprávněné osobě ve smyslu ust. § 49 zákona o důchodovém pojištění anebo osíření po oprávněné osobě ve smyslu ust. § 52 zákona o důchodovém pojištění. Rovněž nelze opomenout skutečnost, že pro účely vyčíslení náhrady k důchodu se vždy přihlíží k dobám pojištění potvrzenými kazachstánským nositelem pojištění, byť je žádost na náhradu starobního důchodu uplatněna v době bezesmluvního stavu mezi Českou republikou a , neboť vůči tomuto nástupnickému státu pozbyla Dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení č. 116/1960 Sb., platnost dne 23. 9. 2009. Co se stanoví výše náhrady starobního důchodu týče, obdobně jako se dávky důchodového pojištění skládají ze základní a procentní výměry (ustanovení § 4) i náhrada důchodu se skládá ze dvou složek, ze základní a procentní složky, přičemž výše procentní složky se stanoví obdobně jako výpočet procentní výměry odpovídajícího českého důchodu. Z uvedeného tak vyplývá, že náhrada starobního důchodu svým způsobem sice kopíruje dávku důchodového pojištění, přesto touto dávkou není a není ani poukazována ze státního rozpočtu vyčleněných na dávky důchodového pojištění, nýbrž, jak se uvádí v odst. 11 Přílohy 1 k Příkazu ministra, náklady na výplatu náhrady na starobní důchod se hradí z finančních prostředků kapitoly Všeobecná pokladní správa určených na zabezpečení uprchlíků a přesídlenců.

16. Z uvedeného lze vysledovat, že na rozdíl od přiznání dávky důchodového pojištění, která tím, že se opírá o jednoznačná zákonná ustanovení, je přiznávána rozhodnutím, proti němuž je přípustný řádný i mimořádný opravný prostředek ve správním řízení, stejně tak i žaloba ve správním soudnictví, neboť tzv. „je co zkoumat“, náhrada starobního důchodu se o jednoznačná zákonná ustanovení neopírá, jen je pro svůj účel kopíruje. **Náhrada starobního důchodu tudíž není dávkou důchodového pojištění, ale pouze finančním zabezpečením mimo rámec zákona o důchodovém pojištění, bez legislativní podpory, a není tak dán podnět pro vydání rozhodnutí odpovídající ust. § 67 správního řádu, které by podléhalo námitkovému a přezkumnému řízení. Není proto ani dán sebemenší důvod, aby oznámení žalobkyně ze dne 13. 4. 2011 mohlo být považováno za rozhodnutí podle ust. § 67 správního řádu, ostatně tuto otázku již vyřešil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 22. 5. 2014, č. j. 3Ads 39/2013-43.**

17. V uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud totiž dospěl k závěru, že: „... *povaha předmětného oznámení o náhradě důchodu a napadeného rozhodnutí o námitkách determinuje samotné možnosti přezkumu těchto aktů ve správním soudnictví. Aby bylo možno správně usoudit o povaze těchto aktů, je třeba podrobnějšího zkoumání právního*

podkladu, na základě něhož bylo oznámení o náhradě důchodu ze dne 13. 4. 2011 vydáno. Následně je pak třeba uvážit, jak lze kvalifikovat napadené rozhodnutí stěžovatelky o námitkách proti předmětnému oznámení ...

- 18. ... Oznámením o náhradě důchodu stěžovatelka však nerozhodovala o žádné z dávek důchodového pojištění vymezených v § 4 zákona č. 155/1995 Sb., neboť žalobkyni nárok na dávku ze systému českého důchodového pojištění nevznikl. Tento právní status předmětného peněžitého plnění vypláceného Českou republikou jako náhrada důchodu je reflektován i faktickým (ekonomickým) mechanismem financování těchto plateb z jiné rozpočtové kapitoly (všeobecné pokladní správy), a nikoliv z účtu důchodového pojištění. Ani zde nehraje zásadní roli mechanismus výpočtu náhrady důchodu. Zásadní charakteristiku dávky důchodového pojištění tvoří její účel a podmínky vzniku nároku na tuto dávku. Oznámení o náhradě důchodu vydané podle citovaného usnesení vlády sice má obdobný účel, jako starobní důchod, avšak vyplývá z odlišných podmínek, na základě nichž bylo právo na toto peněžité plnění ze státního rozpočtu žalobkyni přiznáno. Zákon č. 582/1991 Sb. v ust. § 86 odst. 2 sám určuje některé situace, za nichž se o dávkách důchodového pojištění nevydává písemné rozhodnutí (např. při hromadném zvyšování dávek, oznámení o výplatě dávky apod.). Předmětné oznámení o náhradě důchodu však nemá obdobný charakter jako kupř. oznámení o výplatě, které je součástí rozhodnutí o přiznání dávky důchodového pojištění, anebo oznámení o zvýšení důchodu v důsledku jeho valorizace (viz k tomu zejm. rozsudek ze dne 9. 3. 2005, č. j. 3Ads 15/2004-54, publ. pod č. Sb. NSS 1033/2007 a dále také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2006, č. j. 3Ads 80/2006-49, publ. pod č. Sb. NSS 1074/2007); nehledě na to, že samo obsahuje obdobnou část nazvanou jako oznámení o výplatě. Jeho odlišnost spočívá v tom, že na rozdíl od těchto oznámení nenavazuje na předchozí rozhodnutí o nároku a výši důchodové dávky, nýbrž originálně určuje výši dávky, kterou je stěžovatelka povinna vyplácet oprávněné žalobkyni.*
- 19. Jak vyplývá ze správního spisu i shodných tvrzení účastníků, podkladem pro vydání tohoto úkonu stěžovatelky se stalo na prvním místě usnesení vlády č. 1248 ze dne 1. 11. 2006. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem v tom, že toto usnesení vlády má tzv. vnější efekt, což znamená, že byť se formálně jedná o interní akt vlády, tak rozhodnutí, které je jeho obsahem, mělo v jistém smyslu dopad na postavení subjektů mimo orgány moci výkonné. Stěžovatelka se přitom do České republiky přesídlila ještě na základě obdobného předchozího usnesení vlády č. 72 ze dne 17. 1. 1996, které taktéž počítalo s obdobnými náhradami důchodu.*
- 20. K režimu těchto náhrad důchodu se právě v nyní projednávané věci vyjádřil i Ústavní soud ČR ve svém usnesení ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 2452/11, jímž rozhodl o ústavní stížnosti žalobkyně podané přímo proti předmětnému oznámení o náhradě důchodu. Ústavní soud ČR v tomto usnesení konstatoval, že řešení, které přijala vláda, a které vedlo k poskytování „náhrad důchodu“ cestou odstranění tvrdosti zákona, do značné míry vyřešilo potřebu zajistit přesídliším krajanům, kteří nesplní podmínky pro nárok na starobní důchod podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, z důvodu nedostatečné doby pojištění, zabezpečení ve stáří na základní úrovni. Neexistuje-li totiž veřejné subjektivní právo, není zde nic, co by byl soud kompetentní přezkoumávat a na čem by mohl být stěžovatel krácen. Na odstranění tvrdosti není*

právní nárok a je na zvážení ministra, zda s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu žádosti vyhoví či nikoliv. V posuzované věci takové žádosti ministr vyhověl (ústavní stížnost tak nemíří do zamítavého výroku, nýbrž se domáhá výhodnější výše plnění, a tím spíše musí Ústavní soud setrvat na shora uvedené judikatuře s tím, že takový návrh se nachází mimo dosah jeho zásahu, neboť sám akt není svou povahou způsobilý zasáhnout sféru ústavních práv stěžovatelky. Práva zakotveného v čl. 30 odst. 1 Listiny se lze domáhat pouze v mezích zákonů, které toto ustanovení provádí (čl. 41 odst. 1 Listiny). Stěžovatelka ostatně ani netvrdí, že by byla v rámci předpisu o důchodovém pojištění diskriminována. Skutečnost, že žalobkyně pobírá určité peněžité plnění jako náhradu důchodové dávky od českého nositele pojištění, je tedy založena na uvedených dvou aktech českých orgánů veřejné moci (citovaném usnesení vlády ČR a rozhodnutí o odstranění tvrdosti), nikoliv však přímo v zákonné úpravě důchodového pojištění. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že stěžovatelka při výpočtu náhrady starobního důchodu postupovala per analogiam podle právních předpisů upravujících důchodové pojištění, jakoby se jednalo o skutečný starobní důchod.

21. *Z citovaných závěrů usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 2452/11, jimiž se Nejvyšší správní soud cítí být vázán i pro posouzení zákonnosti předmětných aktů stěžovatelky, jednoznačně vyplývá několik zásadních závěrů vztahujících se k meritu předmětné věci. Ústavní soud ČR především potvrdil závěr vyplývající z jazykově-logického a systematického výkladu ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a dovodil, že peněžité plnění poukazované žalobkyni ze strany České republiky není starobním důchodem, na nějž by žalobkyni svědčil zákonný nárok. Tím méně pak může být takový postup orgánů České republiky hodnocen z hlediska ústavně zaručeného práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří (čl. 30 Listiny). Nejednalo-li se o důchodovou dávku, pak jde svou povahou o nenárokové plnění ze státního rozpočtu, jehož výše se podpůrně stanovuje za užití právních předpisů důchodového pojištění, avšak samo o sobě není plněním z tohoto systému. Dále Ústavní soud vyloučil, že by se žalobkyně mohla dovolávat porušení práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří ve smyslu čl. 30 Listiny“.*
22. *Nejvyšší správní soud v témže rozhodnutí č. j. 3Ads 39/2013-43 pak dokonce konstatoval, že: „... za tohoto stavu věci, kdy se pak nejednalo, jak je výše zdůvodněno, o rozhodování ve věci dávek důchodového pojištění, je pak do jisté míry souvisejícím procesním důsledkem jiné právní kvalifikace předmětného oznámení o náhradě důchodu, že k projednání a rozhodnutí věci také zřejmě nebyl příslušný krajský soud složený ze specializované samosoudkyně podle ust. § 31 odst. 2 s.ř.s., nýbrž krajský soud ve složení tříčlenného senátu podle rozvrhu práce tohoto krajského soudu, a to i přesto, že napadené rozhodnutí bylo vydáno orgánem důchodového pojištění (stěžovatelkou). Podle ust. § 31 odst. 2 s.ř.s. totiž rozhoduje krajský soud v obsazení specializovaným samosoudcem ve věcech důchodového pojištění a v dalších tam vyjmenovaných případech. Jestliže však náhrada důchodu, kterou žalobkyně pobírá ze státního rozpočtu, nemá povahu důchodové dávky, nejde o věc důchodového pojištění. Krajský soud tedy bude povinen při vázanosti právním názorem obsaženým v tomto rozsudku opětovně vyhodnotit podmínky složení soudu pro projednání předmětné žaloby proti napadenému rozhodnutí stěžovatelky“.*

23. Žalovaná se záměrně soustředila na pojem „náhrada starobního důchodu“, neboť posouzení je-li tato náhrada dávkou důchodového pojištění je klíčové pro vypořádání se s námitkou žalobkyně, která se domáhá aplikace ust. § 16 odst. 4 písm. b) zdp, podle něhož jsou vyloučenými dobami před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, doby, v nichž byl pojištěnec účasten důchodového pojištění nebo zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem, nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů za dobu zaměstnání před tímto dnem, a doby uvedené v písmenu j); přitom doby studia po dosažení věku 18 let jsou vyloučenými dobami pouze v rozsahu, v jakém se považují za náhradní dobu pojištění. Vyloučenými dobami jsou po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b), nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odst. 3 větě čtvrté, doby pobírání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně, popřípadě plného invalidního důchodu, nebo pobírání starobního důchodu; přitom se za pobírání těchto důchodů považuje i vyplácení obdobných důchodů od cizozemského nositele pojištění.
24. Jestliže Nejvyšší správní soud spolu s Ústavním soudem dospěly ke shodnému právnímu názoru, že náhrada starobního důchodu není dávkou důchodového pojištění, pak logicky **nelze od pobírání náhrady starobního důchodu požadovat v oblasti důchodového pojištění stejného účinku jako od pobírání dávky důchodového pojištění.**
25. Namítané ust. § 16 odst. 4 písm. b) zdp připouští vyloučení doby pobírání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně, popřípadě plného invalidního důchodu, nebo pobírání starobního důchodu, tedy dávek uvedených v ust. § 4 zdp (druhy důchodů a jejich výše). Do tohoto výčtu náhrada starobního důchodu zahrnuta není, a jak bylo jednoznačně konstatováno shora citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu, ani být zahrnuta nemůže. Námitka žalobkyně je tak irelevantní.
26. Co se týče námítky žalobkyně na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, žalovaná odkázala na čl. 41 Listiny základních práv a svobod, podle něhož se lze tohoto práva domáhat pouze v mezích zákonů. Ze zákona o důchodovém pojištění pak vyplývá, že pojištěnec má nárok na „zaručenou“ výši důchodu jen pokud jde o základní výměru důchodu, ve výši stanovené dle ust. § 33 odst. 1 zdp, a procentní výměru ve výši 770,-Kč měsíčně dle § 33 odst. 2 věta třetí zdp, to však za předpokladu, že pojištěnec splní zákonné podmínky pro nárok na dávku důchodového pojištění. Žalobkyni však byla původně přiznána náhrada starobního důchodu ve výši, která „zaručenou“ výši zákonného starobního důchodu několikanásobně přesahovala, čímž se dostala do daleko výhodnějšího postavení oproti mnohým pojištěncům, kteří byť zákonné podmínky pro nárok na důchod splnili, dosáhli pouze na jeho „zaručenou“ výši a stejně je tomu tak i s výší starobního důchodu, který byl přiznán napadeným rozhodnutím.

27. Žalovaná je tudíž přesvědčena, že postupovala zcela v souladu se zákonem, nadále trvá na svém rozhodnutí ze dne 9. 4. 2018 a navrhovala zamítnutí žaloby jako nedůvodné.
28. Krajský soud v Brně měl k dispozici dávkový spis žalobkyně vedený žalovanou, ve kterém jsou shromážděny veškeré podklady podstatné pro rozhodnutí ve věci.
29. Z dávkového spisu vyplývá, že 9. 2. 2011 pod č. j. 2011/9539-71 vydal ministr práce a sociálních věcí Rozhodnutí na základě ust. § 4 odst. 3 a § 106 zákona č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů a rozhodl tak, že žádosti paní Ing. L. K. o odstranění tvrdosti, která se měla vyskytnout při provádění sociálního zabezpečení aplikací § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, tj. že pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 26 let a dosáhl věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod, **částečně vyhovuje**, protože při provádění sociálního zabezpečení **tvrdost shledal**. Toto rozhodnutí odůvodnil tak, že dopisem ze dne 22. 7. 2010 jmenovaná požádala o odstranění tvrdosti, která se podle jejího názoru měla vyskytnout při provádění sociálního zabezpečení a spočívat v tom, že pro její důchodové účely nebyla hodnocena doba jejího zaměstnání v Ze spisové dokumentace, kterou měl ministr při svém rozhodování k dispozici, vyplývá, že pro důchodové účely žalobkyně v českém důchodovém pojištění získala pouze 20 roků a 144 dnů. Do české republiky přicestovala na základě pozvání české vlády podle usnesení vlády ČR č. 72 ze dne 17. 1. 1996 jako osoba s prokazatelným českým původem. Nárok na starobní důchod již nemohl být posuzován podle Dohody mezi Československou republikou a SSSR o sociálním zabezpečení č. 116/1960 Sb. (dále jen „Dohoda“), protože její platnost vůči skončila dne 23. 9. 2009 uveřejněním ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 77/2009 Sb. m. s. Důchodový věk podle českých právních předpisů jmenovaná dovršila dne 30. 4. 2010, tedy po skončení platnosti Dohody. Po důkladném zvážení všech okolností ministr uvedl, že považuje v daném případě trvání na zákonem dané podmínce pro vznik nároku na starobní důchod za tvrdost. V případě žalobkyně bude postupováno obdobně jako u osob ve stejné situaci, jako je ona, které však do České republiky přicestovaly na základě usnesení vlády k postupu při dokončení přesídlení osob s prokázaným českým původem (krajanů) z Kazachstánu ze dne 1. listopadu 2006 č. 1248, a kterým na základě tohoto usnesení náleží náhradu důchodu. Od 12. 1. 2011 bude žalobkyni přiznána za dobu jejího pojištění v České republice opakující se peněžní částka starobního důchodu ve výši náhrady důchodu.
30. Dne 13. 4. 2011 vydala ČSSZ Oznámení o přiznání náhrady důchodu, v němž uvedla, že oznamuje, že od 12. 1. 2011 přiznává žalobkyni **náhradu starobního důchodu** ve smyslu Usnesení vlády č. 1248 ze dne 1. 11. 2006 na základě pověření ministra práce a sociálních věcí podle § 4 odst. 3 a § 106 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve výši 4.929 Kč měsíčně. V odůvodnění uvedeno, že dne 22. 7. 2010 podala jmenovaná žádost o prominutí tvrdosti zákona, podle § 4 odst. 3 a § 106 v rámci ustanovení zákona č. 582/1991 Sb.

Usnesení vlády č. 1248 ze dne 1. 11. 2006 se vztahuje na osoby s prokázaným českým původem, které přesídlily do České republiky z Kazachstánu na základě pozvání České republiky (dále „oprávněná osoba“). Náhrady důchodů nejsou dávkami důchodového pojištění ve smyslu zdp a náklady na jejich výplatu jsou hrazeny z finančních prostředků státního rozpočtu určených na zabezpečení uprchlíků a přesídlenců. Náhradu starobního důchodu lze poskytovat ode dne splnění výše uvedených podmínek, nejdříve však ode dne přesídlení. Důchodového věku podle českých právních předpisů/věku 65 let dosáhla účastnice řízení dne 30. 4. 2010. Náhrada starobního důchodu se skládá ze základní a procentní složky. Základní složka náhrady odpovídá plné výši výměry důchodů z českého důchodového pojištění platné ke dni, od kterého se náhrada poskytuje, tj. 2.230 Kč měsíčně. Výše procentní složky náhrady se stanoví obdobně jako výše procentní výměry odpovídající českému důchodu. Účastnice řízení získala v ČR dobu pojištění v celkové délce 5160 dní. Odpovídající výše procentní složky náhrady starobního důchodu činí 2.699 Kč měsíčně. Účastnice řízení získala dobu pojištění v celkové délce 15125 dní, tj. 41 roků a 160 dní, a to i s přihlédnutím k dobám pojištění získaným v, případně ve třetím státě, se kterým je ČR vázána platnou mezinárodní smlouvou o sociálním zabezpečení. Náhrada se poskytuje pouze po dobu trvalého pobytu oprávněné osoby na území České republiky. Na základě pověření ministra práce a sociálních věcí podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, kterým byla s účinností od 12. 1. 2011 promítnuta podmínka stanovená v ust. § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. a žalobkyni byla zhodnocena pro vznik nároku doba pojištění získaná na území

31. Dne 27. 9. 2011 ČSSZ vydala Oznámení o úpravě náhrady důchodu, kdy rozhodla v důchodové záležitosti žalobkyně tak, že podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále „zdp“), se od 12. 1. 2011 zvyšuje náhrada starobního důchodu, která činí celkem 6.380 Kč měsíčně. V odůvodnění citováno ust. § 56 odst. 1 písm. b) zdp, dle něhož zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než v jakém náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše 5 let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení. Výše náhrady důchodu se skládá ze základní výměry a procentní výměry. Plná výše základní výměry činí 2.230 Kč měsíčně. Plná výše procentní výměry se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu (dále „VPZ“), která činí 13.313 Kč. Jeho výše odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu 19.870 Kč za roky 1986 - 2009. Procentní výměra ke dni vzniku nároku na důchod za 20 roků pojištění činí 30% VPZ, tj. 3.994 Kč měsíčně, tedy toto je výše procentní výměry.
32. Dne 11. 8. 2016 žalovaná vydala rozhodnutí, kterým rozhodla ve věci žádosti žalobkyně o starobní důchod tak, že podle ust. § 29 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále „zdp“), a s přihlédnutím k čl. 13, čl. 16 odst. 1 a čl. 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s. (dále

„Smlouva“), se od 1. 11. 2014 přiznává žalobkyni starobní důchod, který činí 8.653 Kč měsíčně, a který se skládá z procentní výměry starobního důchodu 6.414 Kč měsíčně a základní výměry starobního důchodu 2.400 Kč měsíčně, celkem náleží 8.814 Kč měsíčně. Dle vyhl. č. 244/2015 Sb. se od lednové splátky důchodu v roce 2016 zvyšuje: základní výměra starobního důchodu na 2.440 Kč a procentní výměra starobního důchodu se nemění, nadále náleží ve výši 6.414 Kč měsíčně, celkem náleží 8.854 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí byl proveden výpočet starobního důchodu žalobkyně.

33. Žalobkyně s tímto rozhodnutím nesouhlasila, podala proti němu námitky.
34. Žalovaná dne 9. 4. 2018 pod č. j. 515830372-315-JS vydala v námitkovém řízení rozhodnutí, kterým se rozhodnutí ČSSZ ze dne 11. 8. 2016 zcela mění tak, že podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) ve spojení s ust. § 29 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů se od 1. 11. 2014 zvyšuje starobní důchod žalobkyně na 9.138 Kč měsíčně. Poté byly uvedeny následující zvyšovací akce důchodů (od ledna 2017 a od ledna 2018), takže starobní důchod žalobkyně od ledna 2018 náleží celkem ve výši 10.007 Kč. V odůvodnění pak uvedeno, že nově pak účastník řízení na území České republiky získal další náhradní dobu pojištění – doby péče o osobu závislou na pomoci jiné osoby, a to v období od 6. 6. 2012 do 4. 12. 2013, dále od 8. 12. 2013 do 30. 10. 2014. Podkladem pro nový zápočet této další náhradní doby pojištění je Potvrzení Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Olomouci ze dne 8. 2. 2018 o tom, že účastník řízení poskytoval péči panu Ing. D. N., nar. a zemřelému dne, který byl závislý na pomoci jiné osoby ve stupni závislosti III., resp. IV. Zápočet doby péče o osobu závislou na pomoci jiné osoby je proveden pouze v období, kdy účastník řízení osobně pečoval o uvedenou závislou osobu, a kdy závislá osoba nebyla umístěna v ústavní péči zdravotnického zařízení, do doby přiznání starobního důchodu. Tímto novým zápočtem účastník řízení na území ČR získal další náhradní doby pojištění nově, a to celkem 6199 dnů pojištění. Celkově účastník řízení získal pro nárok na český starobní důchod nově 37 roků a 264 dní doby pojištění a pro výši českého starobního důchodu účastník řízení získal nově 37 roků a 172 dny doby pojištění. Nový zápočet další náhradní doby pojištění ovlivní výpočet starobního důchodu účastníka řízení.
35. Dále pak v odůvodnění uvedeno, že k tvrzení právního zástupce účastníka řízení, že ČSSZ při stanovení osobního vyměřovacího základu měla vyloučit období od 7. 5. 2011 do 31. 10. 2014 dle ust. § 16 odst. 4 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ČSSZ v rámci tohoto námitkového řízení konstatuje následující skutečnosti.
36. Zákon o důchodovém pojištění ust. § 16 odst. 4 písm. b) výslovně stanoví, že vyloučenými dobami po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, a s dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b) nebo s dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odst. 3, věť čtvrté, jsou doby pobírání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně, popř. plného invalidního

důchodu, nebo pobírání starobního důchodu; přitom se za pobírání těchto důchodů považuje i vyplácení obdobných důchodů od cizozemského nositele pojištění.

37. ČSSZ naprosto správně účastníku nevyloučila namítanou dobu od 7. 5. 2011 do 31. 10. 2014 proto, že náhrada starobního důchodu, kterou ČSSZ přiznala účastníku řízení od 12. 1. 2011, není dle zákona o důchodovém pojištění považována za starobní důchod. Ostatně proto ČSSZ tuto náhradu starobního důchodu účastníku řízení nepřiznala správním rozhodnutím a jen o přiznání této náhrady starobního důchodu účastníka řízení vydala Oznámení o náhradě důchodu ze dne 13. 4. 2011 a následně o zvýšení náhrady starobního důchodu ČSSZ dne 27. 9. 2011 vydala účastníku řízení Oznámení o úpravě náhrady důchodu. Účastník řízení v namítaném období od 12. 1. 2011 (nikoliv až od 7. 5. 2011) do 31. 10. 2014 nepobíral starobní důchod ani plný invalidní důchod, ani invalidní důchod pro invaliditu III. stupně, jakožto ani mu nebyly vypláceny obdobné důchody od cizozemského nositele pojištění. Vyloučit opakující se peněžní plnění, tedy náhradu důchodu, tak nelze. Náhrada důchodu není důchodem ve smyslu ust. § 4 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.
38. V dávkovém spise žalobkyně se však pak nachází rozhodnutí Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu, které žalovaná citovala ve vyjádření k žalobě.
39. **Posouzení věci krajským soudem.**
40. **Žaloba není důvodná.**
41. Krajský soud ve věci uvádí, že z žaloby žalobkyně nevyplývá, že by žalobkyně napadala nesprávné zjištění skutkových podkladů pro vydání napadeného rozhodnutí, tedy že by nebyl náležitě zjištěn skutkový stav, namítala však nesprávné právní posouzení věci v tom, že dle jejího názoru při stanovení výše starobního důchodu neměla ČSSZ zahrnout do období rozhodného pro stanovení osobního vyměřovacího základu i doby, ve kterých již byla žalobkyně v důchodovém věku, pobírala náhradu důchodu a neměla tedy žádné příjmy, přičemž se jedná o období od 9. 2. 2011, resp. od 7. 5. 2011 do 6. 6. 2012 a od 4. 12. 2013 do 8. 12. 2013, což je v rozporu s ust. § 16 odst. 4 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb.
42. Soud se však s právním názorem žalobkyně neztotožnil, naopak pokládá za správné posouzení věci Českou správou sociálního zabezpečení.
43. Pokud jde o uvedené období žalobkyně, když v tomto období pobírala náhradu důchodu ve výši, která vyplývá z Oznámení o přiznání náhrady důchodu.
44. S ohledem na skutečnost, že žalobkyně pobírala náhradu důchodu, nikoliv starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu III. stupně nebo plný invalidní důchod, dle názoru krajského soudu nelze období pobírání náhrady důchodu pokládat za dobu vyloučenou, neboť se u žalobkyně o starobní ani invalidní důchod nejedná.

45. K tomu, že by se snad mělo jednat o pobírání starobního důchodu, i když šlo o náhradu důchodu, by sváděla ta skutečnost, že se i tato náhrada důchodu skládala ze základní a procentní složky, tak jako tomu je u starobního nebo invalidního důchodu, tak jak to tedy upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.
46. Nicméně Krajský soud v Brně je stejného názoru jako žalovaná, že náhrada důchodu není důchodem podle českých právních předpisů, neboť z ust. § 4 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. vyplývá, že z pojištění se poskytují tyto důchody:
- a) starobní
 - b) invalidní
 - c) vdovský a vdovecký
 - d) sirotčí.
47. Dle ust. § 4 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., všechny tyto druhy důchodů podle zákona č. 155/1995 Sb. se skládají ze základní výměry a z procentní výměry.
48. Podle názoru soudu není formalistický výklad neuznání náhrady důchodu do dob vyloučených podle § 16 odst. 4 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., neboť jak vyplývá z rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí, žalobkyni měla být přiznána náhrada důchodu, nikoliv starobní důchod, na který jí nevznikl nárok.
49. Podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, o přiznání starobního důchodu a jeho výši by muselo být vydáno ČSSZ rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí by bylo možno, v případě nespokojenosti pojištěnce, podat námitky a v případě, že by s rozhodnutím v námitkovém řízení nebyl pojištěnec spokojen, mohl ve lhůtě stanovené zákonem podat žalobu.
50. Takováto situace však nebyla v případě náhrady důchodu, neboť v případě náhrady důchodu přiznané žalobkyni bylo vydáno pouze oznámení o přiznání náhrady důchodu a v poučení tohoto oznámení pak bylo uvedeno, že proti oznámení se nepřipouští žádný řádný ani mimořádný opravný prostředek ve správním řízení, ani žaloba ve správním soudnictví.
51. Jedná se tedy o naprosto jinou situaci, jiný režim, než v jakém je rozhodováno o přiznání starobního nebo invalidního důchodu, takže i z tohoto jednoznačně vyplývá, že se nejedná o dávku – důchod, kdy druhy důchodů, jak uvedeno výše, stanoví § 4 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.
52. Krajský soud je toho názoru, že jeho stanovisko je pak podpořeno i v rozhodnutích Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, které citoval žalovaný ve svém vyjádření k žalobě, a které jsou součástí dávkového spisu žalobkyně.
53. Z těchto skutečností tedy v daném případě nemohlo jít o dobu, jež žalobkyně v žalobě uvádí, tedy o dobu, která měla být dobou vyloučenou ve smyslu ust. § 16 odst. 4 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb.

54. Krajský soud v Brně tedy věc uzavírá tak, že skutkový stav byl žalovanou zjištěn náležitě, což žalobkyně nepopírá, a pokud jde o právní posouzení dob, o nichž žalobkyně tvrdí, že měly být brány jako doby vyloučené proto, že žalobkyně pobírala náhradu důchodu a má za to, že je nutno tuto dobu brát stejně jako dobu pobírání starobního důchodu, s tímto názorem se soud neztotožnil. Proto žalobu jako nedůvodnou zamítl dle § 78 odst. 7 soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“).
55. Pokud jde o náklady řízení, rozhodoval soud dle ust. § 60 odst. 1, 2 s.ř.s. Žalobkyně ve věci neměla úspěch, náklady řízení proto nebyly přiznány, pokud jde o žalovanou, ta nemá právo na náhradu nákladů řízení ze zákona.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 27. února 2019

JUDr. Jana Kubenová, v. r.
samosoudkyně